

VERA:

Granata.

ragarjev Tonček in Francek sta bila paglavca, prvi sedmih, drugi štirih let. Vedno sta bila skupaj, saj sta bila bratca. Čez dan sta oblazila vsak kotiček na podstrešju, v drvarnici, v hlevcu, celo na visoki kozelc sta si nekoč upala, plezoč prav počasi po strmih in nevarnih stopnicah. Toda takrat ju je oče zalotil in nekaj hudega napravil, ko ju je postavil pod kozelcem na tla. Kaj je pravzaprav z njima storil, ne vem natančno, hudo je pač bilo, zakaj Tonček in Francek sta z glasnim krikom in z obilnimi solzami oznanjala gorje. Od tistih dob tudi nista več plezala na nevarni kozelc. Toda spodaj pa vse eno nista pustila nobene reči na miru. Vse ju je zanimalo, vse sta hotela pregledati in pozkusiti. Ko se je zvečerilo in so domači došli s polja, ko je mati ropotala v kuhinji s posodo, oče pospravljaj pri živini, je stric Jože, ki je v vojni zgubil desno nogo, sedel utrujen na klopcu pred hišo. Takrat sta bila dečka hipoma pri njem. Tonček mu je hitro prinesel pipo s tobakom, če ga je kaj bilo, in stric Jože si je privoščil nekoliko dimčkov do takrat, dokler ni mati poklicala k večerji. Razume se, da paglavca nista bila tiho poleg strica. Sto in sto vprašanj sta mu stavila — kako je bilo v vojni, kjer je nogo izgubil, kakšni so bili tisti hudobneži, ki so streljali nanj, kako velika je pač bila kroglja, da mu je odnesla celo nogo, in še mnogo, mnogo takšnih vprašanj se je porodilo v radovednih otroških glavica. In stric je žalostno pripovedoval o tisti usodepolni noči, ko je priletela granata in mu odtrgala nogo. Nič ni vedel siromak, kaj je bilo potem, kako dolgo je ležal v krvi, kdo ga je rešil, šele v bolnici se je čez nekaj dni zavedel. Rano so mu zdravniki skrbno očistili in potem obvezali. Zacelila se je, toda namesto zdrave gibčne noge je dobil železno. Bog ve, kolikokrat je stric malima že vse to pripovedoval, a vsak večer, kadar so bili skupaj, sta hotela vedeti še kaj podrobnega o granatah, bom-

bah, kanonih, puškah in drugih takih grozovitostih, ki sta jih že vedela imenovati. Tonček je slonel s komolci na stričevem zdravem kolenu, Francek pa je splezal poleg njega na klop. Kar po cele ure bi ga bila tako poslušala in skoraj da sta bila nevoljna, ko je mati poklicala k večerji in postavila otrokoma polne skledice sladkega močnika na mizico, ki je bila nalašč za njiju napravljena.

„Pustita, pustita strica!“ ju je večkrat opominjala. „Ali ne vesta, da je utrujen, ker ves dan dela?“

Vkljub temu, da je stric imel železno nogo, je še vedno pridno pomagal pri delu, če je le mogel. Od začetka mu tega niso pustili, toda ko so videli, da ga te prepovedi le še bolj spominjajo na njegovo nesrečo, so mu pustili, da je delal, kolikor in kar je hotel. „Ves dan ne morem za pečjo sedeti,“ jim je rekel, in trdo so zazveneli udarci železne noge, ko je s povešeno glavo odkorakal vun, da si pri delu prežene tužne misli.

Tonček in Francek sta bila seveda njegova ljubljenca. Minulo zimo, ko je prišel iz bolnice in se še ni mogel popolnoma opirati na novo nogo, je mnogo presedel v izbi. Takrat jima je celo napravil voziček, takšnega z lestvicami in streho. Ravno tak je moral biti, kakor so jih imeli vojaki, ko so se jeseni v dolgih procesijah pomikali skozi domačo vas. Tudi za puške sta ga prosila, da bosta lahko šla nad „Tajana“. In vse jim je stric napravil. Seveda, iz teh pušk niso žvižgale krogle, no, pa puške so le bile. Ko se je začela pomlad, sta se igrala vojno zunaj na trati, kjer sta imela dovolj prostora za vso ropotijo, ki sta jo ob takih burnih dneh navlekla skupaj.

Ni še dolgo temu, kar sta se zopet spomnila na „Tajana“, na kate-rega sta pač imela oba veliko jezo. Pa sta mu napovedala strašen boj. Pod košato jablano pred hišo sta se opravila. Zadelata sta vsak svojo puško, privlekla svoj vojaški voziček — ki mu je pa seveda že manjkalo eno kolo — in ga postavila ponosno pod drevo. Tonček je z velikim trudom in naporom pripeljal samokolnico, ki sta jo izteknila v drvarnici. Ta jima je služila kot obrambno sredstvo, zakaj za samokolnico sta se lahko skrivala. Pa se je začelo. Toda kje je bil sovražnik? — E, tega sta si samo mislila, kar pač ni bilo težko, saj jima je stric Jože toliko pravil o tem grdem sosedu, da sta ga kar živega videla pred sabo. Legla sta torej na trebuh, namerila puške in gledala tja proti polju, kdaj se pokaže kakšna sovražna italijanska glava. Kar je Tonček napravil, to je seveda štiriletni Francek verno posneinal. Če je Tonček vzdignil puško, jo je bratec tudi, in če je Tonček pogledal čez utrdbo, si je Francek tudi upal. Nekaj minut sta prežala popolnoma tiho na sovražnika, ki se pa seveda ni hotel pokazati. Kar hipoma zašumi nekaj med vejami in „bum“! Že precej debelo, a še strašno trdo jabolko pade Francku na-

ravnost na glavo. Kakor bi trenil, je sirotek na nogah in jo hoče ubrati v hišo k materi. Pa glej nesreče! Ob strani stoji voziček in Francek se prekobecne čezenj, da prav nemilo udari z noskom ob trda tla. Bolesni „o—je—e—e—eee!“ se izvije hrabremu vojščaku iz prsi. S težavo se dvigne na noge in drvi proti vežnim vratom, med katerimi se je že prikazala mati.

„Lanata, lanata!“ ji zakliče Francek.

„Za Boga, kaj se je pa zgodilo?“ zavpije mati in dvigne Francka vsega krvavega v naročje.

„Mama, mama, lanata, lanata!“ je vpil deček in krilil z rokami.

„Kaj je bilo, Tonček?“

Toda ta je stal poleg samokolnice nem in trd od strahu, ne vedoč, kaj se je pravzaprav zgodilo.

„Vode prinesi, vode!“ mu veli mama in že steče sama k studencu, da izpere ranjencu krvavi obrazek. Hitro zajame z golido sveže vode in jame močiti in umivati Franckovo lice. Toda kje je rana? Nikjer ni nobenega sledu o kakšnem udarcu, kri je curljala samo iz noska, na katerega se je pri padcu čez voziček udaril.

„No, no, nič hudega ni, Francek, le ne jokaj tako strašno!“ je začela tolažiti mati, ko je videla, da ni nobene nevarnosti. „Kaj pa je vendar bilo?“

„Lanata je padla, tajanška lanata, uu—u—u—u!“ je med jokom in stokom pripovedoval ranjenec.

„E, odkod bo prišla granata, saj ni nikjer Italijana. Jabolko je menda bilo, jabolko!“ se zasmije mati in postavi sedaj lepo umitega vojaka na tla. Oj, kako velike oči je napravil Francek, ko je slišal, da ga ni zadela granata, temveč zadelo ga je le zeleno jabolko, ki se je utrgalo v vrhu in padlo k nesreči ravno na njegovo glavo. S tresočo rokco se je popraskal po glavici, kakor da bi se hotel prepričati, je li res še cela ali ne. potem pa se mu je počasi razjasnilo lice, in paglavček se je veselo zasmel.

„Stric, stric!“ je zaklical Tonček in letel proti Jožu, ki se je ravno vračal s travnika. Začel mu je hitro pripovedovati, kaj se je doma zgodilo, kakšna granata je zadela bratca in kako strašno je jokal. V tem pa je že pricepetal Francek za njim in s prstom v ustih je malo plašno gledal strica, češ, kaj ta poreče o njegovem junaštvu.

„Oj, Francek, ko bi pač bile vse granate tako nedolžne!“ je ta veselo zaklical in dvignil malega hlačkarja v naročje.

Od tistega dne se Tonček in Francek nista šla več „vojne“. Mislim, da je zelena „lanata“ obema uničila veselje do te igre.